

41. Domáci odboj

- přímý nebo partyzánský boj byl nemožný
- místo toho drobné **sabotáže** – písek, šroubovák (oblíbené heslo „PP“ = **pracuj pomalu**)
- zahraniční rozhlasové vysílání (**Londýn, Beneš**)

Odbojové organizace

1. **Ústřední vedení odboje domácího (ÚVOD)**
2. **Obrana národa** (generál **Alois Eliáš**, předseda protekt. vlády, popraven)
3. **Tři králové (Balabán, Mašín, Morávek)**

- členové byli důstojníci čs. armády, bývalí legionáři, železničáři, učitelé
- vyvíjeli činnost ke **svržení okupantů a obnově republiky** (zpravodajská, záškodnická činnost, převádění osob přes hranice)

- **zpravodajství:** před válkou – **kurýři** (vyváželi informace z protektorátu)
během války – ilegální **vysílačky** a **radisté** (Češi a Slováci z VB)
- právě sílí odboj měl zlikvidovat nový říšský protektor R. Heydrich

Komunistický odboj

- do útoku Ně na SSSR (1941) se v odboji **KSČ** nezapojila
- jejich cílem bylo po válce **převzít moc** v ČSR a připravit **bolševickou revoluci**

Humorem proti totalitě

Strašnice = Bu-bu-bu-dorf

Pankrác = Gestapoheim

Vítězné náměstí = Stalingradplatz

Otázky a úkoly:

Doplň text:

- přímý nebo boj byl nemožný
- místo toho drobné – písek, šroubovák (oblíbené heslo „PP“ =
.....)
- zahraniční vysílání (Londýn, Beneš)

..... organizace

Ústřední vedení odboje domácího (.....)

Obrana národa (generál Alois, předseda protekt. vlády, popraven)

Tři (Balabán, Mašín, Morávek)

- členové byli čs. armády, bývalí legionáři,, učitelé

- vyvíjeli činnost ke svržení okupantů a republiky (zpravodajská, záškodnická činnost, převádění osob přes hranice)
- zpravodajství: před válkou – (vyváželi informace z protektorátu)
během války – ilegální a radisté (Češi a Slováci z VB)
- právě sílící odboj mělnový říšský protektor R. Heydrich

Úkoly:

1. Jakým způsobem se sabotovala výroba?

.....

.....

2. Jak se lidé dozvídali informace ze zahraničí?

.....

.....

3. Proč bylo potřeba, aby se také dostávaly informace z protektorátu do zahraničí?

.....

.....

4. Jaké odbojové organizace byly v protektorátu?

.....

.....

Datum:

42. Zahraniční odboj

- **emigrace** (1938 a 1939)
- centrum zahraničního odboje **Londýn**, pro členy KSČ **Moskva**
- - zahr. odboj měl 2 linie:
 - **politická** (exilový prezident E. Beneš a vláda)
 - **vojenská** (čs. zahraniční armáda)

Politický boj

- Beneš prosazoval:
- neplatnost Mnichovské dohody
 - neplatnost své vynucené abdikace
 - diplomatické uznání původního Československa

léto **1940** – VB uznala **prozatímní československou vládu** v čele s Benešem (v Londýně)

prosinec **1941** – vláda vydala **Prohlášení o válečném stavu** – ČSR se stala členem protihitlerovské koalice

Čechoslováci v boji

- v případě zjetí jim jako občanům protektorátu hrozila **smrt za vlastizradu**
-

1. na Východě

- boje při obraně Polska → po příchodu **Rudé armády** skončili v **zajateckých táborech**
- po napadení SSSR nacisty se formuje **1. čs. vojenská jednotka** (velitel **gen. Ludvík Svoboda**)
- pomohli RA k vítězství u **Sokolova** a při **osvobození Československa**

2. na Západě

- po okupaci Francie se přesunuli do VB (čs. letci v bitvě o Británii)
- výcvik **parašutistů** → **výsadky** do protektorátu (dobrovolníci z řad Čechů a Slováků)

Nejslavnější operace: podzim 1941 – **odstranění Reinharda Heydricha**

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Co prosazoval Edvard Beneš ve svém politickém boji?

.....
.....
.....

2. Proč myslíte, že Rudá armáda nejdříve československé vojáky zajala, místo aby je začlenila do svých řad?

.....
.....
.....

3. Kdo vytvořil v SSSR 1. československou vojenskou jednotku?

.....
.....
.....

4. Co hrozilo čs. vojákům jako občanům protektorátu v případě zajetí?

.....
.....
.....

5. Jaká byla nejslavnější operace čs. parašutistů vycvičených ve VB?

.....
.....
.....

Doplň text:

- (1938 a 1939)
- centrum zahraničního odboje, pro členy KSČ
- zahr. odboj měl 2 linie: - (exilový prezident E. Beneš a vláda)
 -(čs. zahraniční armáda)

Politický boj

-prosazoval: - neplatnost dohody
 - neplatnost své vynucené abdikace
 - diplomaticképůvodního Československa

léto 1940 –uznala prozatímní československou vládu v čele s Benešem (v Londýně)

prosinec 1941 – vláda vydala o válečném stavu – ČSR se stala členem protihitlerovské koalice

43. Heydrichiáda

- od září 1941 je zastupujícím říšským protektorem **Reinhard Heydrich**
 - vyhlášeno **stanné právo** (zprísňený režim pro obyvatele)
 - **transporty** českých Židů do koncentračních táborů
 - politika "cukru a biče" (odměny a tresty)
 - rozbití sítě odbojářů, zatčen **gen. Eliáš** (předseda vlády)

Atentát

27. května 1942

operace **ANTHROPOID**

- cílem Heydrich
- provedli jej Čech **Jan Kubiš** a Slovák **Jozef Gabčík**
- napadli jeho automobil, samopal selhal, hodili na auto granát
- Heydrich byl těžce raněn a po několika dnech zemřel
- parašutisté (celkem 7) se ukrývali v **kostele sv. Cyrila a Metoděje** v Praze
- byli prozrazeni, v obklíčení padli nebo spáchali sebevraždu
- během **stanného práva** popraveno asi **1500 osob** (včetně gen. Eliáše)
- 10. 6. 1942 vypálena obec **Lidice** (u Kladna)
- 24. 6. 1942 vypálena obec **Ležáky** (u Pardubic)
- všichni muži nad 15 let byli zavražděni, ženy poslány do koncentračních táborů

Tento atentát na tak vysoce postaveného nacistu neměl v 2. svět. válce obdoby.

Čs. exilová vláda si tak **upevnila mezinárodní postavení**.

Slovníček:

stanné právo: výjimečný stav, kdy je např. nařízen zákaz vycházení po určité večerní hodině; přestupky a trestné činy jsou souzeny tvrdě, často vojenským soudem

heydrichiáda: období teroru a popravování po atentátu na Heydricha

Otázky a úkoly:

Doplň text:

- od září je zastupujícím říšským protektorem Reinhard
- vyhlášeno právo (zprísňený režim pro obyvatele)
- českých Židů do koncentračních táborů
- politika "cukru a" (odměny a tresty)
- rozbití sítě odbojářů, zatčen gen. (předseda vlády)

Atentát

..... května

operace

- cílem

- provedli jej Čech Jan a Slovák Jozef
- napadli jeho automobil, samopal selhal, hodili na auto
- Heydrich byl těžce raněn a po několika dnech zemřel
- parašutisté (celkem 7) se ukrývali v sv. Cyrila a Metoděje v Praze
- byli prozrazeni, v obklíčení nebo spáchali
- během stanného práva popraveno asi osob (včetně gen. Eliáše)
 - 10. 6. 1942 vypálena obec (u Kladna)
 - 24. 6. 1942 vypálena obec (u Pardubic)
- všichni muži nad 15 let byli, ženy poslány do
..... táborů

Úkoly:

1. Co je stanné právo?

.....
.....

2. Co je heydrichiáda?

.....
.....

3. Jak se jmenoval popravený předseda protektorátní vlády?

.....

Datum:

44. Osvobozování území ČSR

- od r. 1944 opět sílí odbojová činnost (partyzánské oddíly)

Na východě

- srpen 1944 – **protifašistické povstání na Slovensku (SNP)**, Tiso povolal něm. armádu
→ povstání poraženo
- podzim 1944 – **karpatsko-dukelská operace** (na pomoc povstalcům), RA a 1. čs. armádní sbor
(**gen. Ludvík Svoboda**) pronikli na Slovensko přes **Dukelský průsmyk** (těžké ztráty)
- duben 1945** → osvobození Bratislavy
 - **Brna (26. 4.) – gen. Malinovskij (RA)**
 - Ostravy
- nejtěžší boje: bratislavsko-brněnská operace, ostravská operace (památník **Hrabyně**)

Na západě

- ze západu postupovala americká armáda
→ osvobození Chebu a Plzně (**gen. Patton**)
- jejich postup se zastavil na dohodnuté demarkační linii **České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary**

Květnové povstání

jaro 1945

- nejdříve 1. 5. v Přerově (po zprávě o smrti Hitlera)
- **5. 5.** v Praze, vznikla **Česká národní rada** – nejvyšší odbojový orgán (včetně komunistů)
 - barikády, pouliční boje (shořela část **Staroměstské radnice**)
 - zmocnili se budovy **Čs. rozhlasu** – vysílali žádost o pomoc obyvatel
 - americká armáda (**gen. Patton**) stála na své linii a nemohla povstalcům pomoci
- **8. 5. kapitulace něm. armády** – opustili Prahu
- další den vstupují čs. vojáci spolu se sovět. tanky **do svobodné Prahy**.

Otázky a úkoly

1. Popiš karpatsko-dukelskou operaci?

.....
.....

2. Kdo velel 1. čs. armádnímu sboru?

.....
.....

3. Kdy bylo osvobozeno Brno?

.....
.....

4. Popiš osvobozování našeho území americkou armádou ze západu:

.....
.....

Doplň text:

..... povstání

jaro

- nejdříve 1. 5. v (po zprávě o smrti))
- 5. 5. v Praze, vznikla národní – nejvyšší odbojový orgán

(včetně komunistů)

-, pouliční boje (shořela část Staroměstské radnice)

- zmocnili se budovy Čs. – vysílali žádost o pomoc obyvatel

- armáda (gen.) stála na své linii a nemohla povstalcům pomoci

- kapitulace něm. armády – opustili Prahu

- další den vstupují čs. vojáci spolu se sovět. tanky do Prahy.

Datum:

Židé v protektorátu

- v protektorátu platily **norimberské rasové zákony** – avšak sňatky s Židy nebyly Čechům zakázány
- **transporty** do vyhlazovacích táborů (až po příchodu Heydricha)
- **z 90 000 Židů** v protektorátu se po válce **vrátilo 10 000**

Terezín

- založení židovského ghetta – **Terezín** u Litoměřic (bývalá pevnost postavena za vlády Josefa II.), žilo zde 50 000 Židů, byl to **sběrný tábor** (přestupní stanice do vyhlazovacích táborů)

„Arbeit macht frei“ – „Prací ke svobodě“ → nápis z terezínského ghetta

Otázky a úkoly

Doplň text:

- v protektorátu platily rasové – avšak sňatky s Židy nebyly Čechům zakázány
- transporty do táborů (až po příchodu Heydricha)
- z 90 000 Židů v protektorátu se po válce vrátilo

Terezín

- založení židovského – u Litoměřic (bývalá pevnost postavena za vlády), žilo zde 50 000 Židů, byl to tábor (přestupní stanice do vyhlazovacích táborů)

„Arbeit macht frei“ – „..... ke“ → nápis z terezínského ghetta

Úkoly:

1. Kolik Židů bylo v protektorátu a kolik jich přežilo válku?

.....

2. Jak se jmenuje židovské ghetto a sběrný tábor pro Židy?

.....

3. Co znamená „Arbeit macht frei“?

.....

4. K čemu sloužil Terezín původně?

.....

.....

5. Jak se nazývají zákony, které omezují občanské svobody Židům?

.....

Datum:

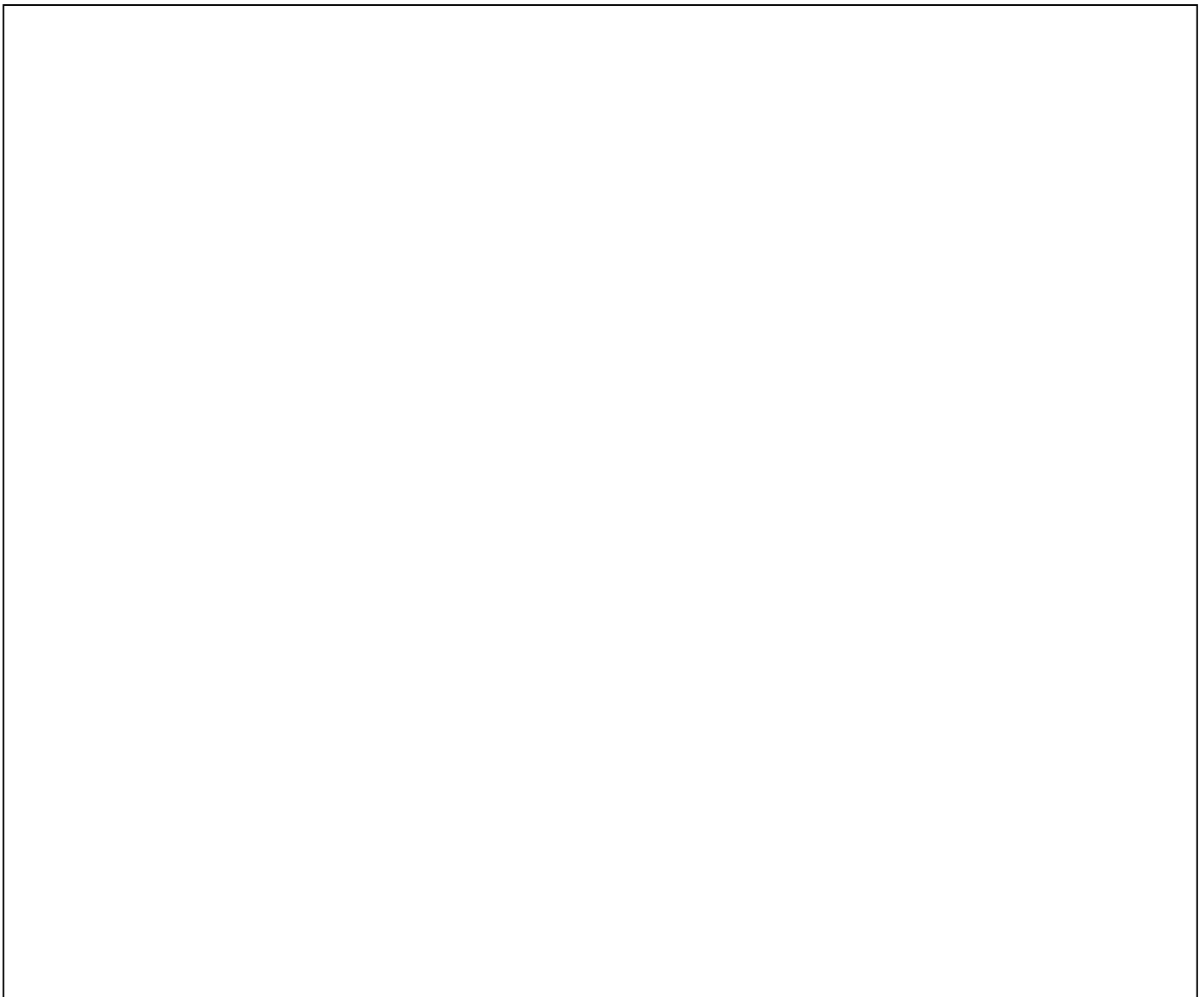
46. Československo za druhé světové války – opakování

Shrnutí

Tato kapitola pojednávala o jednom z nejmournějších úseků našich dějin. Dočetli jste se o tom, jaká byla situace v protektorátu, jak se jeho obyvatelé snažili proti okupaci bránit a bojovali proti nacistům jak doma, tak na mnoha bojištích v Evropě i Středomoří. Poznali jste několik hrdinů domácího i zahraničního odboje, z nichž většina za svou statečnost zaplatila životem, ale každý z nich svým dílem přispěl k osvobození ostatních obyvatel. Víte také, jaké úsilí o obnovení Československa bylo vyvíjeno v politické rovině. Sledovali jste, jak bylo území Československa postupně osvobozováno, a všimli jste si přitom, že už v té době bylo rozhodnuto, do čí oblasti vlivu má Československo patřit. Také jste se dozvěděli, jaký byl osud Židů a Romů v protektorátu.

Obrázek:

Nakresli svou představu **pomníku** všem obětem nacistického teroru (odbojářům, Židům, Romům atd.)

Otázky a úkoly:

1. Kdo byl protektorátním prezidentem, kdo německých státním ministrem pro Čechy a Moravu a kdo říšskými protektory?

.....
.....
.....

2. Jakým způsobem a proč bylo likvidováno české školství v protektorátu?

.....
.....
.....

3. Kdo jsou to kolaboranti?

.....
.....
.....

4. Jaké odbojové organizace a jejich představitelé byli v protektorátu?

.....
.....
.....

5. Kdo a kdy provedl úspěšný atentát na zastupujícího říšského protektora?

.....
.....
.....

6. Která významná památka vyhořela během květnového povstání v Praze?

.....
.....
.....

7. Kdo velel americké armádě při osvobození ČSR?

.....
.....
.....

8. K čemu sloužila bývalá pevnost Terezín?

.....
.....
.....

9. Kdy přesně kapitulovala německá armáda v Praze?

Poválečné dějiny

47. Poválečné uspořádání

Německo

Výsledky postupimské konference ohledně Německa:

- **demilitarizace** – úplné odzbrojení Německa
- **denacifikace** – odstranění nacismu, všech nacistických organizací (např. NSDAP, Hitlerjugend) a nacistických zákonů
- **demokratizace** – přetvoření Ně na demokratický stát (politické strany, volby, parlament)

Úkol:

Vybarvit podle pokynů:

Zdroj: Válková V., Dějepis 9 – nejnovější dějiny, SPN, Praha 2009

Otázky a úkoly:

Doplň text:

Německo

Výsledky konference ohledně Německa:

- – úplné odzbrojení Německa
- denacifikace – odstranění, všech nacistických (např. SDAP, Hitlerjugend) a nacistických zákonů
- demokratizace – přetvoření Ně na stát (politické strany, volby, parlament)

Úkoly:

1. Jak se změnila hranice v Evropě?

.....

.....

2. Které státy spravovaly okupační zóny v Německu?

.....

.....

3. Jaké změny měly v Německu proběhnout po postupimské konferenci?

.....

.....

Datum:

48. Vznik OSN

OSN – Organizace spojených národů

25. dubna 1945 v San Franciscu – ustavující konference OSN

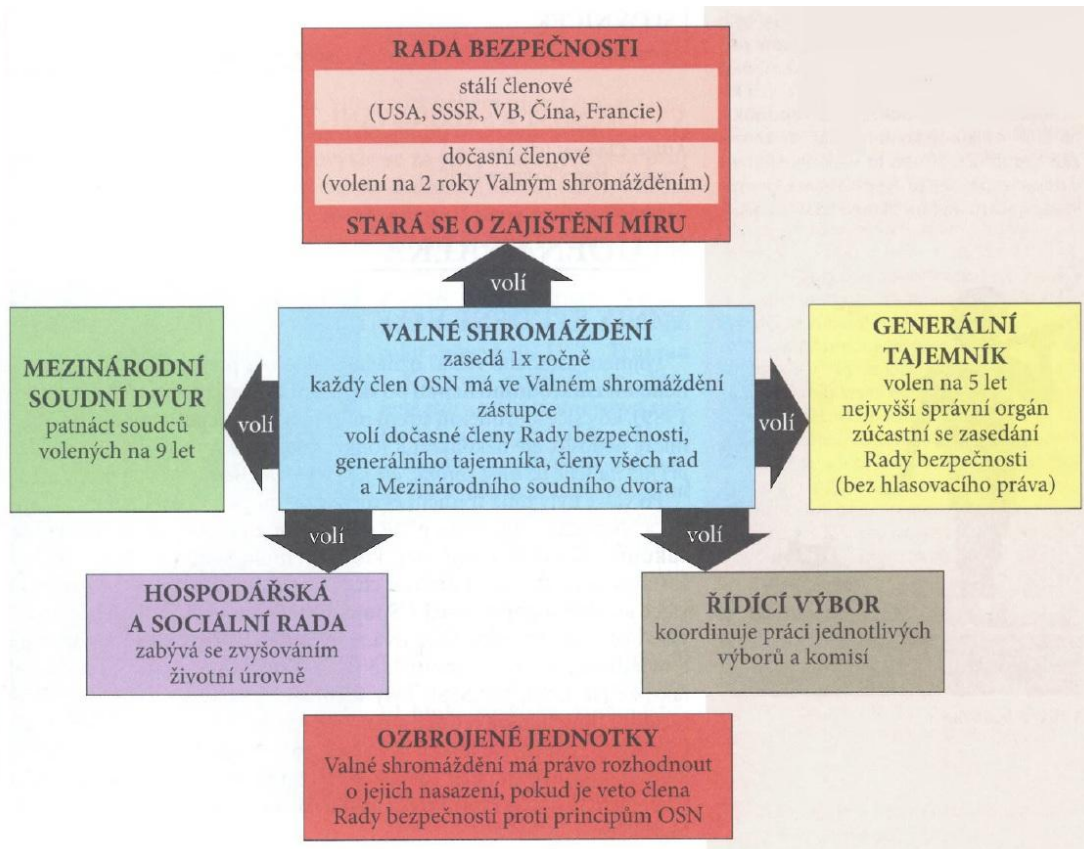
- **50 států** včetně ČSR
- byl přijat základní dokument – **charta OSN** (ochrana míru, dodržování lidských a občanských práv, rovnost všech lidí, sociální pokrok)

Znak OSN:

Zdroj: <http://www.cojeco.cz/attach/ilustrations/3aaac9fd20f9f.jpg>

Instituce OSN:

Zdroj: Válková V., Dějepis 9 – nejnovější dějiny, SPN, Praha 2009

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Vyjmenuj instituce OSN:

.....

.....

.....

2. Kdy a kde OSN vznikla?

.....

3. Jaké jsou hlavní cíle OSN?

.....

.....

Doplň text:

OSN – Organizace spojených

25. dubna v – ustavující konference OSN

- 50 států včetně

- byl přijat základní dokument – OSN (ochrana míru, dodržování lidských a

občanských, rovnost všech lidí, pokrok)

Studená válka
49. 1. fáze (1946 - 1953) – zadržování komunismu

Studená válka

- období od konce II. světové války do roku 1989
- mocenské úsilí USA a SSSR o ovládnutí Evropy

Fáze studené války:

1. zadržování komunismu (1946 - 1953)
2. zatlačování komunismu (1953 - 1960)
3. zadržování komunismu (60. léta)
4. uvolňování (70. až 80. léta)

1. fáze (1946 - 1953) – zadržování komunismu

- březen 1946 **projev W. Churchila ve Fultonu** o rozdělení Evropy "železnou oponou" na dvě sféry vlivu

"Trumanova doktrína"

- USA se prohlásily za **garanta svobody** bojující proti diktátorům a totalitě.
- - rozdělení světa na dva tábory: → **západní** – demokratický, kapitalistický
→ **východní** – sovětský, komunistický

1948 – "**Marshallův plán**" - oživení evropské ekonomiky

- po 4 roky se USA zavázaly bezplatně Evropě dodávat potraviny, spotřební zboží, zemědělské potraviny (USA měly nadvýrobu)
- státy sovětského bloku pomoc odmítly

1949 – **Severoatlantická aliance (NATO)**

západoevropské státy + USA = závazek obrany kteréhokoli člena v případě napadení

První berlínská krize (1948 - 1949)

- důvodem je přijetí Marshallova plánu a měnová reforma v západních zónách
- Stalin provedl blokádu Berlína → spojenci Berlín zásobují přes letecký most
- září 1949 vyhlášena **Spolková republika Německo SRN** (ze zón VB,FR, USA)
- říjen 1949 vyhlášena **Německá demokratická republika NDR** (ze zóny SSSR)
- rozdělen zůstal i Berlín na **Východní Berlín** a **Západní Berlín**

Válka v Koreji (1950 - 1953) – 1. otevřený konflikt studené války

- seriál **MASH** – lékaři v korejské válce
- sever pod vlivem SSSR - Korejská lidově demokratická republika
- jih pod vlivem USA - Korejská republika
- 1950 severní Korea zaútočila na jižní Koreu (hrozilo vypuknutí 3. světové války)
- **1953 mír** = Korea zůstala rozdělena

1949 – Čína se prohlašuje **Čínskou lidovou republikou**

- vládnou komunisté v čele s **Mao Ce-tungem**

Otázky a úkoly:

1. Co je to studená válka?

2. Kdo, kdy a kde použil jako první výraz „železná opona“?

3. Na jaké dva tábory byl rozdělen svět během studené války?

4. K čemu měl sloužit Marshalův plán?

5. Jaké dva státy vznikly v roce 1949 jako výsledek berlínské krize?

6. Která válka znamenala 1. otevřený konflikt studené války?

Doplň text:

..... válka

- období od konce světové války do roku
- mocenské úsilí a o ovládnutí Evropy

1. fáze (1946 - 1953) – zadržování

- březen 1946 projev W. ve Fultonu o rozdělení Evropy "..... oponou" na dvě sféry vlivu

"..... doktrína"

- USA se prohlásily za garanta svobody bojující proti diktátorům a totalitě.
- rozdělení na dva tábory: → – demokratický, kapitalistický
→ – sovětský, komunistický

Datum:

50. 2. fáze (1953 - 1960) – zatlačování komunismu

2. fáze (1953 - 1960) – zatlačování komunismu

1953 – Stalin zemřel, v čele SSSR **Nikita Chruščov** (začalo uvolnění poměrů)

1954 – **Vietnam** rozdělen na 2 státy (**severní** komunistický a **jižní** nekomunistický)

1955 – východní blok států v čele s SSSR založili vojenskou organizaci – **Varšavská smlouva** (protiváha NATO)

1956 – **Suezská krize**

Egypt **znárodnil** Suezský průplav (VB a FR přišli o poplatky za průjezd) → spolu s Izraelem **zaútočili** na Egypt → díky OSN **konflikt ukončen**

Otázky a úkoly:

Doplň text:

2. fáze (1953 - 1960) – komunismu

1953 – zemřel, v čele SSSR Nikita (začalo uvolnění poměrů)

1954 – rozdělen na 2 státy (severní a jižní nekomunistický)

..... – východní blok států v čele s SSSR založili vojenskou organizaci – Varšavská

..... (protiváha NATO)

1956 – krize

..... znárodnil Suezský průplav (VB a FR přišli o za průjezd) → spolu

s Izraelem na Egypt → díky konflikt ukončen

Úkoly:

1. Kdo stanul v čele SSSR po Stalinově smrti?

.....

2. Komu a k jakému účelu sloužila Varšavská smlouva?

.....

.....

.....

3. Proč došlo k útoku Velké Británie, Francie a Izraele na Egypt? Jak akce dopadla?

.....

.....

.....

Datum:

51. 3. fáze (60. léta) – zadržování komunismu

3. fáze (60. léta) – zadržování komunismu

V USA nastupuje po Trumanovi jako prezident **Dwight Eisenhower**, po něm **John F. Kennedy**.

V SSSR vládne po Chruščovovi **Leonid Brežněv**.

Druhá berlínská krize – berlínská zeď

- útoky Němců z východu na západ (za lepším životem) → **1961** komunisté postavili mezi Východním a Západním Berlínem **betonovou zeď**

Karibská krize 1962

Problém = umístění sovětských raket na Kubě → USA zahájily námořní blokádu na Kubu → vyřešeno smírem

Válka ve Vietnamu (1963 - 1976)

- USA podporuje již. Vietnam proti komunistickému sev. Vietnamu

- sev. Vietnam vede proti Američanům **partyzánskou válku**, USA použili nejmodernější zbraně, bojové plyny i napalmové bomby
 - protiválečné hnutí v USA (**hippies**, květinové děti, „vietnamské trauma“)
- 1973 – uzavřeno příměří
1976 – sjednocení Vietnamu (komunistický režim)

Otázky a úkoly:

1. Kdo byl protějšek amerického prezidenta Kennedyho ve studené válce?

.....

2. Kdy a proč byla postavena berlínská zeď?

.....

.....

3. Kdy a proč vznikla karibská krize?

.....

.....

4. Jaké výhody a nevýhody mělo USA ve vietnamské válce?

.....

.....

Doplň text:

3. fáze (..... léta) – zadržování komunismu

..... berlínská krize – berlínská

- Němců z východu na západ (za lepším životem) → komunisté postavili mezi Východním a Západním Berlínem zeď

Válka ve (1963 - 1976)

- USA podporuje proti komunistickému sev. Vietnamu
- sev. Vietnam vede proti Američanům válku, USA použili

zbraně, bojové plyny i napalmové

- protiválečné hnutí v USA (hippies, děti, „vietnamské trauma“)

..... – uzavřeno příměří

..... – sjednocení Vietnamu (komunistický režim)

52. 4. fáze (70. a 80. léta) – uvolňování

4. fáze (70. a 80. léta) – uvolňování

- postupné **uvolňování napětí** mezi Východem a Západem
- jaderné a biologické zbraně → omezování výzkumu, počtu a rozmístění

1975 Helsinky – mezinárodní konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě – podepsána dohoda o dodržování lidských práv (podepsali SSSR i Československo, ale **nedodržovali!**)

1986 – schůzka na **Islandu** - spolupráce mezi Západem a Východem

USA (Ronald **Reagan**)

SSSR (Michail **Gorbačov**)

1989 – pád komunismu ve státech východního bloku

1991 – zánik SSSR → konec studené války

Otázky a úkoly:

Doplň text:

4. fáze (70. a 80. léta) –

- postupné uvolňování napětí mezi Východem a Západem
- jaderné a zbraně → omezování, počtu a rozmístění

..... Helsinky – mezinárodní konference o bezpečnosti a v Evropě – podepsána dohoda o dodržování (podepsali SSSR i, ale nedodržovali!)

1986 – schůzka na - spolupráce mezi Západem a Východem

USA (Ronald))

SSSR (Michail))

..... – pád komunismu ve státech východního bloku

1991 – zánik → konec studené války

Úkoly:

1. Co přimělo USA a SSSR k tomu, aby začaly omezovat zbrojení?

.....
.....

2. Jaký byl smysl konference v Helsinkách?

.....
.....

3. Čím končí studená válka?

.....
.....

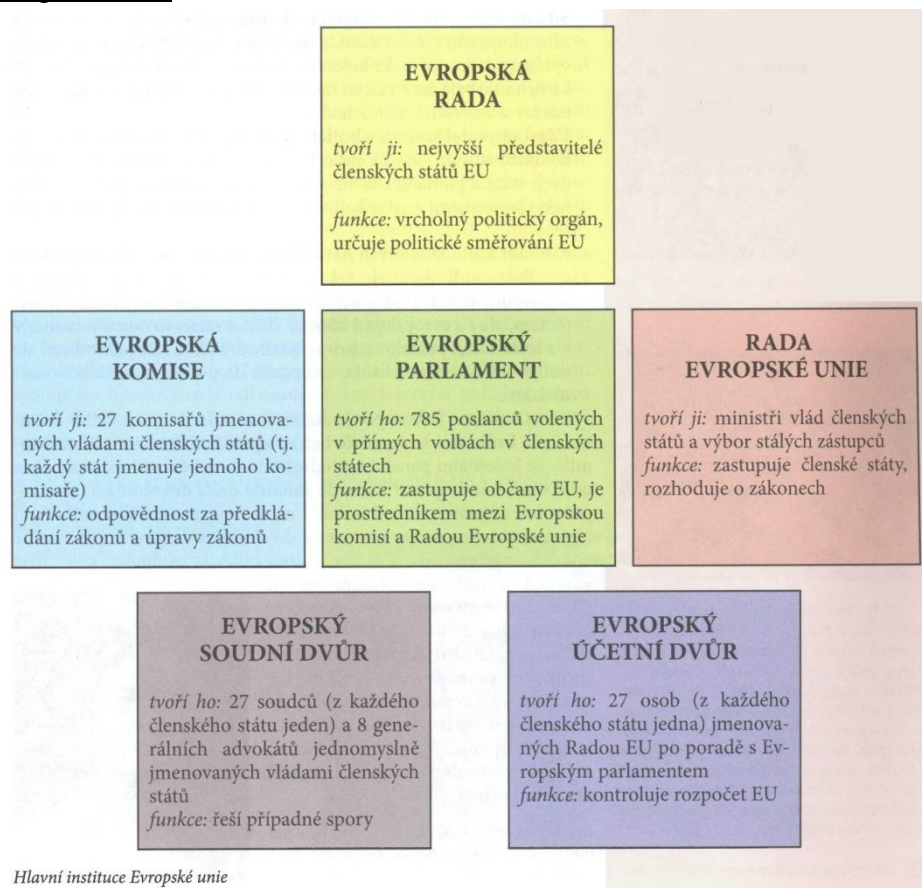
53. Evropská integrace

integrace = sjednocení

- 1949** – **Rada Evropy** (vědecká a kulturní spolupráce v Evropě)
- 1958** – Evropské společenství pro atomovou energii (**EURATOM**)
 - **Evropské hospodářské společenství (EHS)** → společný trh, volný pohyb osob a kapitálu
- 1993** – **Evropská unie** (sídlo v **Bruselu**, společný **Evropský parlament**) - společná měna **euro €**

Od roku **2004** je členem EU také Česká republika.

Hlavní instituce Evropské unie:

Hlavní instituce Evropské unie

Zdroj: Válková V., *Dějepis 9 – nejnovější dějiny*, SPN, Praha 2009

Otázky a úkoly:

1. Nakresli vlajku EU:

2. Co vedlo evropské státy k tomu, že po druhé světové válce začaly více spolupracovat?

.....
.....

3. Jak se nazývá společná evropská měna? Nakresli její symbol:

.....
.....

4. Odkdy existuje Evropská unie?

.....

5. Stručně charakterizuj instituce Evropské unie:

• Evropská rada -

.....
.....

• Evropská komise -

.....
.....

• Evropský parlament -

.....
.....

• Rada Evropské unie -

.....
.....

• Evropský soudní dvůr -

.....
.....

• Evropský účetní dvůr -

.....
.....

54. Dekolonizace

Dekolonizace = **osamostatňování kolonií**

- **země třetího světa** – bývalé kolonie, nepatří ani k západnímu, ani východnímu bloku
- Británie a Francie měly nejvíce kolonií. **Indie** si vybojovala nezávislost jako první.
- 1961 – **Hnutí nezúčastněných** – zavázali se nevstupovat do vojensko-politických organizací (v současnosti má asi 100 států)

Otázky a úkoly:

Doplň text:

Dekolonizace = kolonií

- země světa – bývalé, nepatří ani k západnímu, ani východnímu bloku
- Británie a měly nejvíce kolonií. si vybojovala nezávislost jako první.
- 1961 – nezúčastněných – zavázali se nevstupovat do vojensko-politických (v současnosti má asi států)

Úkoly:

1. Co to je Hnutí nezúčastněných zemí?

.....
.....

2. Jak nazýváme země, bývalé kolonie, které nepatří ani k jedné straně, západnímu ani východnímu bloku?

.....
.....

3. Která kolonie si vybojovala nezávislost jako první? Které koloniální velmoci předtím patřila?

.....
.....

Východní blok
55. Státy východního bloku

= státy s komunistickým režimem

- po 2. svět. válce v nich proběhlo **znárodnění a kolektivizace**

evropské

Polsko
NDR (východní Německo)
Československo
Maďarsko
Rumunsko
Bulharsko
Albánie

mimoevropské

Severní Korea
Vietnam
Čína
Kuba

Organizace

- **Varšavská smlouva** (1955)
- **RVHP** (Rada vzájemné a hospodářské pomoci)
 - obdoba EU
 - hospodářská spolupráce, závislost na SSSR (**pětiletky** = plány na 5 let)

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Přiřaď správně zkratky celých názvů komunistických států k vypsáným zemím:

ALR	Polsko
BLR	Vietnam
ČSSR	Německo (východní)
VDR	Rumunsko
KLDR	Bulharsko
MLR	Jugoslávie
NDR	Severní Korea
PLR	Maďarsko
SFRJ	Československo
RSR	Albánie

2. Jaké změny nastaly u států východního bloku po válce?

.....

.....

3. K čemu sloužila RVHP?

.....

.....
.....
Doplň text:

Státy východního

= státy s režimem

- po 2. svět. válce v nich proběhlo a

Organizace

- Varšavská smlouva (.....)
- RVHP (Rada a pomoci)
- EU
- hospodářská, závislost na SSSR (..... = plány na 5 let)

Datum:

56. Sovětský svaz

SSSR

- skládá se z 15 svazových republik
- v čele stál **první tajemník ÚV KSSS** (Ústřední Výbor **Komunistické Strany Sovětského Svazu**)
Stalin (do r. 1953)
Chruščov (do r. 1964)
Brežněv (do r. 1982)
Gorbačov (do r. 1991)

Hospodářství

- **znárodnění a kolektivizace** už před 2. svět. válkou
- důraz na těžký průmysl
- „závody“ ve zbrojení s USA
- kosmický výzkum (družice Sputnik, raketa Sojuz)

Válka s Afghánistánem (sovětský „Vietnam“) **1979-1989**

- **neuspěli** stejně jako USA ve Vietnamu
- ekonomicky SSSR vyčerpala

Otázky a úkoly:

Doplň text:

SSSR

- skládá se z svazových republik
- v čele stál první tajemník (Ústřední Výbor Komunistické Strany Sovětského Svazu)

Stalin (do r.)

..... (do r. 1964)

..... (do r. 1982)

Gorbačov (do r.)

Hospodářství

- znárodnění a kolektivizace už před
- důraz na těžký
- „závody“ ve s USA
- kosmický výzkum (družice, raketa)

Válka s Afghánistánem (sovětský „Vietnam“) 1979-1989

- stejně jako USA ve Vietnamu
- ekonomicky SSSR

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Napiš chronologicky jména tajemníků ÚV KSSS do rámečků:

--	--	--	--

2. Vysvětli, co jsou „závody“ ve zbrojení:

.....
.....

- 3- Jaké byly důsledky války v Afghánistánu?

.....
.....

57. Rozpad východního bloku

- Gorbačov v SSSR – **perestrojka** (přestavba) → ekonomické reformy (omezit výdaje a zvýšit výkon hospodářství)

- větší informovanost veřejnosti = omezení cenzury
- podpora soukromého podnikání

→ reformy **nepřinesly zlepšení**

1989 - 1990

- SSSR už nemohl podporovat státy východ. bloku
- **svržení komunistických režimů** v Albánii, Bulharsku, Československu, Maďarsku, Polsku, Rumunsku (**krvavý převrat**) a NDR (1990 **spojení s SRN**)

1991

- **rozpad SSSR** → vzniklo **Společenství nezávislých států** (kromě Litvy, Lotyšska a Estonska)
→ konec studené války

- **rozpad Jugoslávie**

Slovinsko	1991
Chorvatsko	1991
Makedonie	1991
Bosna a Hercegovina	1992
Srbsko	2006
Černá Hora	2006
Kosovo	2008

a začátek **občanské války (1991-1995)** mezi Srby, Chorvaty a muslimy

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Jaké změny zavedl Gorbačov v SSSR?

.....
.....

2. Které státy z rozpadlého SSSR nevstoupily do Společenství nezávislých států?

.....
.....

3. Seřad' chronologicky země z rozpadající se Jugoslávie:

.....
.....

Doplň text:

- Gorbačov v SSSR – perestrojka (.....) → ekonomické reformy (omezit a zvýšit výkon))
- větší informovanost veřejnosti = omezení
- podpora soukromého podnikání

→ reformy zlepšení

1989 - 1990

- SSSR už nemohl podporovat státy východ. bloku
- komunistických režimů v Albánii, Bulharsku,, Maďarsku, Polsku, (krvavý převrat) a NDR (..... spojení s SRN)

1991

- rozpad SSSR → vzniklo nezávislých států (kromě Litvy, Lotyšska a Estonska)

→ konec studené války

Datum:

Československo po druhé světové válce
58. Československo v letech 1945-1948

- prezidentem opět **Beneš**, předseda KSČ **Klement Gottwald** místopředsedou vlády
- vytvoření **Národní fronty Čechů a Slováků** – sloučení všech politických stran do jedné

5. dubna 1945 byl vyhlášen **Košický vládní program:**

- vznik národních výborů
- vysídlení Němců a Maďarů + konfiskace majetku
- pozemková reforma
- zestátnění podniků a bank

Nový společenský systém po r. 1945 označujeme jako **lidově demokratický režim**.

Postupně se ČSR dostávalo do podřízenosti vůči SSSR - rozhodl, že **Podkarpatskou Rus** připojí ke svému území.

Národní výbory:

- orgány státní správy, staraly se skoro o vše: občanské průkazy, sňatky, stížnosti, bydlení
- obdoba dnešních obecních úřadů
- existovaly v letech 1945-1990

Otázky a úkoly:

Doplň text:

..... 1945 byl vyhlášen vládní program:

- vznik výborů
- vysídlení Němců a Maďarů + majetku
- reforma
- zestátnění podniků a bank

Nový společenský systém po r. 1945 označujeme jako demokratický režim.

Postupně se ČSR dostávalo do vůči SSSR - rozhodl, že Podkarpatskou

Rus připojí ke svému území.

Národní výbory:

- orgány státní správy, staraly se skoro o vše: občanské průkazy,, stížnosti, bydlení
- obdoba dnešních úřadů
- existovaly v letech 1945-.....

Úkoly:

1. Kdo byl po válce prezidentem a jak se změnila politická scéna?

.....

.....

2. Jak se po válce změnila hranice Československa?

.....

3. Nakresli mapu poválečného Československa?

59. Zákonodárství

V Londýně působila od r. **1940** prozatímní čs. vláda v čele s Edvardem Benešem.

V době války a krátce po ní byly vydávány **dekrety prezidenta republiky** – protože nebylo možné schvalovat zákony hlasováním v Národním shromáždění.

Prezident takto vydal **150 dekretů**.

Jsou nesprávně nazývány jako „Benešovy dekrety“.

Významnou úlohu sehrály hlavně po osvobození od nacismu a umožnily rychlou změnu pořádků.

Příklad: dekret, který řešil situace, kdy se při boji proti okupantům někdo dopustil činu, který by byl za jiných okolností trestný.

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Jak se celým názvem nazývají nařízení, která nahradily ve výjimečné situaci zákony?

.....
.....

2. Kolik jich bylo celkem vydáno?

.....

3. V čem spočívala jejich výhoda?

.....
.....
.....

Doplň text:

V Londýně působila od r. prozatímní čs. vláda v čele s Edvardem Benešem.

V době války a krátce po ní byly vydávány dekrety republiky – protože nebylo možné schvalovat hlasováním v Národním shromáždění.

Prezident takto vydal dekretů.

Jsou nesprávně nazývány jako „..... dekrety“.

Významnou úlohu sehrály hlavně po osvobození od a umožnily rychlou změnu pořádků.

Příklad: dekret, který řešil situace, kdy se při boji proti někdo dopustil činu, který by byl za jiných okolností

60. Odsun Němců z ČSR

- rozhodnutí o vysídlení, odsunu německého a maďarského obyvatelstva z pohraničí (**3 miliony Němců**) padlo v **Postupimi r. 1945**

- **prezidentskými dekrety**, které podepsal **Edvard Beneš**, bylo umožněno:
 - konfiskace majetku
 - zrušení čs. státního občanství
 - odsun

1. fáze (1945) – neorganizovaný tzv. „**divoký odsun**“

- **Postoloprty** – 763 obětí masakru, popraveni zastřelením
- **Ústí n. Labem** – výbuch muničního skladu, obvinění Němci, následoval jejich masakr (100 obětí)
- **Brno** - tzv. „**Brněnský pochod smrti**“, 20 000 brněnských Němců vyhnáno (nemoci, vyčerpání, přirozená úmrtí → 1700 obětí, z toho 3 zastřelení).

V další fázi už postupoval odsun podle postupimských ujednání. Vysídlené **pohraničí** bylo hospodářsky oslabeno a začalo chátrat.

Otázky a úkoly:

Doplň text:

Odsun Němců z ČSR

- rozhodnutí o vysídlení, odsunu a obyvatelstva z pohraničí (3 miliony Němců) padlo v r. 1945
- prezidentskými dekrety, které podepsal Edvard Beneš, bylo umožněno:
 - konfiskace
 - čs. státního občanství
 -

1. fáze (1945) – neorganizovaný tzv. „..... odsun“

- – 763 obětí masakru, popraveni zastřelením
- **Ústí n. Labem** – výbuch skladu, obvinění Němci, následoval jejich masakr (100 obětí)
- **Brno** - tzv. „Brněnský pochod“, 20 000 brněnských Němců vyhnáno (nemoci, vyčerpání, přirozená úmrtí → 1700 obětí, z toho 3).

Úkoly:

1. Které národnostní menšiny Československo po válce přišlo?

.....
.....

2. Proč došlo k vysídlování, odsunu německého obyvatelstva ze států střední Evropy?

3. Jak vysídlování probíhalo? Kde došlo k násilnostem vůči německému obyvatelstvu?

4. Co se odehrálo v našem regionu při „Brněnském pochodu smrti“?

Datum:

61. Situace před únorem 1948

Volby 1946

- jednalo se o rozhodující volby
- komunisté ovládli **propagandu** (dnes tzv. volební marketing)
- komunisté prosadili **bílé volební lístky** → nespokojení voliči tak nemuseli volit konkurenční strany
- komunisté slavili **volební vítězství** (40 % hlasů)

Situace před únorem 1948

- odmítnuta účast v Marshallově plánu (1948 - 1952)
- **lístkový systém** (proto roste černý trh)
- nedostatek pracovních sil v průmyslu
- v zemědělství - 1947 **sucho a neúroda** (dodávky obilí ze SSSR)
- KSČ prosadila tzv. "milionářskou daň", chtěla znárodnit podniky nad 50 zaměstnanců a provést novou pozemkovou reformu - proti je opozice

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Co pomohlo KSČ k volebnímu vítězství v roce 1946?

2. Co přinesl rok 1947 zemědělcům? Jaká pomoc se naskytla?

3. Vysvětli, co je tzv. „milionářská daň“:

Doplň text:

Volby 1946

- jednalo se o volby
- komunisté ovládli (dnes tzv. volební marketing)
- komunisté prosadili volební lístky → nespokojení voliči tak nemuseli volit konkurenční strany
- komunisté slavili volební vítězství (..... % hlasů)

Situace před únorem 1948

- odmítnuta účast v plánu (1948 - 1952)
- lístkový systém (proto roste trh)
- nedostatek sil v průmyslu
- v zemědělství - 1947 a (dodávky obilí ze SSSR)
- KSČ prosadila tzv. "..... daň", chtěla znárodnit podniky nad 50 zaměstnanců a provést novou pozemkovou reformu - proti je

Datum:

62. Únorový převrat 1948

Ve volbách v roce **1946** KSČ zvítězila a získala **40 % hlasů**.
Předsedou vlády se stal Gottwald, získali i post **ministra vnitra**.
To jim ale neumožnilo zavést v zemi komunistický režim.

Sbor národní bezpečnosti SNB (tehdejší policie) byla v moci komunistů.

Stížnosti proti zneužití moci ze strany komunistů vyvrcholili v **únoru 1948** podáním **demise** demokrat. ministrů (12 z 26 celkem) – tedy **menšina**.

Nemuseli se proto vyspat nové volby a stačilo, aby prezident demisi **podepsal**.
Gottwald by místo nich dosadil komunisty a vládl by takřka neomezeně.

Komunisté organizovali **manifestace**, **generální stávkou**, vytvořili **Lidové milice** (ozbrojení dělníci z továren) – chtěli prezidenta donutit k podpisu.

Pouze studenti prezidenta podpořili a **demonstrovali** za zachování demokracie.

25. února 1948 prezident Beneš **podepsal demisi** – chtěl tak zabránit občanské válce.

Otázky a úkoly:

Doplň text:

Ve volbách v roce 1946 KSČ a získala 40 % hlasů.

Předsedou vlády se stal, získali i post ministra

To jim ale zavést v zemi komunistický režim.

Sbor národní bezpečnosti SNB (tehdejší) byla v moci komunistů.

Stížnosti proti zneužití moci ze strany komunistů vyvrcholili v únoru 1948 podáním
demokrat. ministrů (..... z 26 celkem) – tedy menšina.

Nemuseli se proto vyspat nové volby a stačilo, aby prezident demisi

Gottwald by místo nich dosadil komunisty a vládl by takřka neomezeně.

Komunisté organizovali manifestace, generální, vytvořili Lidové milice

(..... dělníci z továren) – chtěli prezidenta donutit k podpisu.

Pouze studenti prezidenta podpořili a demonstrovali za zachování

..... února 1948 prezident podepsal demisi – chtěl tak zabránit občanské válce.

Úkoly:

1. Proč bylo pro komunisty důležité, aby demisi podala menšina ministrů?

.....
.....

2. Jak se komunisté snažili donutit prezidenta, aby demisi podepsal?

.....
.....

3. Napiš, jaké možnosti měl prezident, aby situaci vyřešil?

.....
.....
.....

63. 50. léta - Pronásledování odpůrců režimu

Upevňování moci komunismu

- **9. 5. 1948** přijata **Ústava 9. května**
- květen 1948 - nové volby - **70% volilo komunisty**
- červen 1948 abdikoval prezident E. Beneš (3. 9. zemřel)→ novým prezidentem Gottwald; předseda vlády = Antonín Zápotocký
- politická orientace na SSSR, stát řízen KSCĚ, ČSSD spojeno s KSCĚ, ostatní politické strany zrušeny nebo omezeny
- všechna vedoucí a významná místa byla obsazována výhradně komunisty (státní správa, soudy, kulturní zařízení, policie, armáda, školy...)

Pronásledování odpůrců režimu

- vznikla **Státní bezpečnost StB** (tajná policie) – hlídá, kontroluje, nutí donášet, zatýká
- formy pronásledování:
 - vystěhování, vyhazov z práce, nemožnost studovat
 - tábory nucených prací, vojenská služba (**Pomocné technické prapory PTP** = „černí baroni“)

Otázky a úkoly:

1. K čemu sloužila nově zřízená Státní bezpečnost?

.....
.....

2. Jakým způsobem komunistický režim pronásledoval své odpůrce?

.....
.....
.....

3. Jak se změnila politická situace po přijetí nové ústavy?

.....
.....
.....

Doplň text:

Upevňování moci komunismu

- 9. 5. 1948 přijata
- květen 1948 - nové volby - % volilo komunisty
- červen 1948 prezident E. Beneš (3. 9. zemřel)→ novým prezidentem Gottwald; předseda vlády = Antonín
- orientace na SSSR, stát řízen KSCĚ, ČSSD spojeno s KSCĚ, ostatní politické strany zrušeny nebo omezeny

- všechna vedoucí a významná místa byla obsazována výhradně (státní správa,, kulturní zařízení, policie, armáda, školy...)

Pronásledování odpůrců režimu

- vznikla StB (tajná policie) – hlídá, kontroluje, nutí donášet, zatýká
- formy pronásledování:
 -
 - vystěhování, vyhazov z práce, nemožnost
 - nucených prací, vojenská služba (Pomocné technické prapory PTP = „černí“)

Datum:

64. 50. léta - Politické procesy

- celkem 250 tis. lidí (200 popraveno = **justiční vraždy**)

Procesy probíhaly podle předem daného scénáře, výsledek byl předem jasný.

Byly vedeny proti církvi, proti vojákům ze západní fronty, členům jiných politických stran aj.

- **gen. Heliodor Píka** – bojoval v SSSR a znal dobře tamní situaci
- **Milada Horáková** – poslankyně, za války vězněna v koncentračním táboře
- **Rudolf Slánský** – generální tajemník KSČ, přítel K. Gottwalda

všichni odsouzeni a popraveni

Stalinovou a Gottwaldovou smrtí v roce **1953** skončilo období **nejhoršího komunistického teroru** u nás.

Otázky a úkoly:

Doplň text:

- celkem 250 tis. lidí (..... popraveno = justiční vraždy)

Procesy probíhaly podle předem daného, výsledek byl předem jasný.

Byly vedeny proti, proti vojákům ze fronty, členům jiných politických stran aj.

- gen. Heliodor – bojoval v a znal dobře tamní situaci
- Milada – poslankyně, za války v koncentračním táboře
- Rudolf – generální tajemník KSČ, K. Gottwalda

všichni odsouzeni a

Stalinovou a smrtí v roce 1953 skončilo období nejhoršího komunistického u nás.

Úkoly:

1. Proti kterým skupinám osob byly vedeny politické procesy a proč?

.....

.....

.....

2. Proč se jednou z obětí stal i generální tajemník Slánský?

.....

.....

3. Jak politické procesy probíhaly?

.....

.....

4. Který rok považujeme za konec nejhoršího teroru?

.....

Datum:

65. Život v komunistickém Československu

Ekonomika

- stát získal **monopolní postavení** v ekonomice (**95 %** zaměstnanců pracovalo ve státních podnicích)
- co a kolik se bude vyrábět, určovala **Státní plánovací komise**
- členství v RVHP → ČSR byla **strojírenská velmoc** (výroba i pro ostatní členy)
→ nedostatek hlavně spotřebního zboží (např. v drogerii)
- Zemědělství – vynucené vstupuování rolníků do **JZD (jednotné zemědělské družstvo)**
- **1953 – měnová reforma** → ve skutečnosti „krádež“ naspořených peněz v bankách (zůstatek nejvýše 600,- Kč) → protivládní demonstrace

Běžný život

- **1960** – nová ústava, nový název **Československá socialistická republika (ČSSR)**
 - ústava zaručovala právo na práci, ale i povinnost pracovat – musela být **100% zaměstnanost**
 - v občanském průkazu muselo být **razítko zaměstnavatele**
- vzniklo **důchodové pojištění** a velmi dobrý **systém zdravotní péče**
- možnosti trávit **dovolené** v zemích východního bloku (Bulharsko, Rumunsko, Jugoslávie)
- **TUZEX**: speciální obchod se zahraničním zbožím, platilo se poukázkami (**bony**), ty se daly sehnat u překupníků, tzv. **veksláků**

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Jaké změny přinesla nová ústava z roku 1960?

.....
.....

2. Existovala nezaměstnanost? Vysvětli:

.....
.....

3. Popiš měnovou reformu v Československu:

.....
.....
.....

Doplň text:

Ekonomika

- získal monopolní postavení v ekonomice (95 % zaměstnanců pracovalo ve státních podnicích)
- co a kolik se bude vyrábět, určovala Státní
- členství v RVHP → ČSR bylavelmoc (výroba i pro ostatní členy)
→ nedostatek hlavně zboží (např. v drogerii)
- Zemědělství – vynucené vstupování rolníků do JZD (jednotné zemědělské
- 1953 – měnová → ve skutečnosti „krádež“ naspořených peněz v bankách (zůstatek nejvýše, - Kč) → protivládní demonstrace

Běžný život

- – nová ústava, nový název Československá republika (ČSSR)
- ústava zaručovalana práci, ale i povinnost pracovat – musela být% zaměstnanost
- v občanském průkazu muselo být zaměstnavatele
- vzniklo důchodové pojištění a velmi dobrý systém péče
- možnosti trávit v zemích východního bloku (....., Rumunsko, Jugoslávie)
-: speciální se zahraničním zbožím, platilo se poukázkami (.....), ty se daly sehnat u, tzv. veksláků

66. Pokus o změnu v roce 1968

- **Antonín Novotný** (proti reformám) – prezident v letech 1957 - 1968
- radikalizace společnosti (konflikty a nespokojenost občanů nestátní mocí)
- **revize politických procesů** z 50. let – docházelo k **rehabilitaci** odsouzených (byli zproštěni viny)
- říjen **1967** demonstrace vysokoškoláků v Praze
- popularitu získávají **reformní komunisté** = „socialismus s lidskou tváří“
- Žádají: - uvolnění moci jediné strany
 - demokratizaci společnosti
 - zefektivnění řízení a ekonomiky
- slovenští politici usilovali o **autonomii** nebo **federaci** → spor mezi Čechy a Slováky

Otázky a úkoly:

Doplň text:

- Antonín (proti reformám) – prezident v letech 1957 - 1968
- radikalizace společnosti (konflikty a občanů se státní mocí)
- revize politických z 50. let – docházelo k odsouzených (byli zproštěni viny)
- říjen 1967 demonstrace v Praze
- popularitu získávají reformní komunisté = „socialismus s lidskou“
- Žádají: - uvolnění jediné strany
 - společnosti
 - zefektivnění řízení a ekonomiky
- slovenští politici usilovali o nebo federaci → spor mezi Čechy a Slováky

Úkoly:

1. Proč byly neshody mezi českými a slovenskými politiky?

.....
.....

2. Jaké požadavky měli reformní komunisté?

.....
.....
.....

3. Co znamenaly rehabilitace politických vězňů?

.....
.....
.....

4. Co podle tebe znamená „socialismus s lidskou tváří“?

.....
.....
.....
.....

67. Pražské jaro 1968

Zápis:

Pražské jaro 1968

- březen 1968 prezidentem **Ludvík Svoboda** (neutrální)
- první tajemník ÚV KSČ **Alexander Dubček** (proreformní)
- - duben 1968 **Akční program KSČ**: - rehabilitace nevinně odsouzených
 - odstranění cenzury a policejního dozoru
 - samostatnost výrobních i zemědělských podniků
 - otevření hranic
 - uvolnění poměrů ve vztahu k církvi

→ SSSR to označuje jako **pokus o kontrarevoluci**

21. srpen 1968

- v noci z 20. na **21. srpna 1968** okupovala vojska Varšavské smlouvy Československo
- ÚV KSČ přijalo prohlášení, ve kterém invazi odsoudilo (noviny, rozhlas)
- pontánní lidový odpor = **občanská neposlušnost** (nápisy, transparenty)
- vedení ÚV KSČ odvezeno do SSSR – jednání s Brežněvem
- 26. 8. přijaty **moskevské protokoly** = legitimizace invaze („tzn. přátelská pomoc sovětské armády bratrskému národu“) – podepsali všichni kromě **Františka Kriegela**

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Popiš, jak na změny v Československu reagoval Sovětský svaz:

.....
.....
.....

2. Kdy došlo k okupaci Československa?

.....

3. Co to byly moskevské protokoly?

.....
.....

Doplň text:

Pražské 1968

- březen 1968 prezidentem Ludvík (neutrální)
- první ÚV KSČ Alexander Dubček (proreformní)
- - duben 1968 program KSČ: - rehabilitace odsouzených
 - odstranění cenzury a policejního
 - samostatnost výrobních i zemědělských podniků
 - otevření

- uvolnění poměrů ve vztahu k

→ SSSR to označuje jako pokus o

..... srpen 1968

- v noci z 20. na 21. srpna 1968 okupovala vojska smlouvy Československo
- ÚV KSČ přijalo prohlášení, ve kterém invazi odsoudilo (noviny, rozhlas)
- spontánní lidový = občanská neposlušnost (nápisy, transparenty)
- vedení ÚV KSČ odvezeno do SSSR – jednání s
- 26. 8. přijaty protokoly = legitimizace invaze („tzn. přátelská sovětské armády bratrskému národu“) – podepsali všichni kromě Františka

Datum:

68. Období normalizace

- **normalizace** je proces, kdy se vracely poměry v Československu před začátek reforem
- prezidentem **Gustav Husák** (1975 - 1989) - Slovák, původně reformní komunista
- okupační **sovětská vojska** u nás již zůstaly natrvalo
- z KSČ bylo vyloučeno půl milionu osob
- nespokojení lidé **emigrovali**, 3 muži se na protest upálili (**Jan Palach**)
- **1969** - MS v hokeji ve Stockholmu – **ČSSR dvakrát porazila SSSR** → z oslav vítězství se staly protesty proti sovětské okupaci
- sobota = nově den pracovního volna → **pětidenní pracovní týden**
- ve výsledku došlo během normalizace k **rezignaci občanů** a nezájem o politiku

Otázky a úkoly:

Doplň text:

- normalizace je, kdy se vracely poměry v Československu před začátek

- prezidentem Gustav (1975 - 1989) - Slovák, původně reformní komunista
- okupační sovětská vojska u nás již zůstaly
- z KSČ bylo vyloučeno osob
- nespokojení lidé emigrovali, 3 muži se na protest upálili (Jan)
- 1969 - MS v ve Stockholmu – ČSSR dvakrát SSSR → z oslav vítězství se staly protesty proti sovětské okupaci
- sobota = nově den pracovního volna → pracovní týden
- ve výsledku došlo během normalizace k rezignaci občanů a o politiku

Úkoly:

1. Jak lidé proti normalizaci protestovali?

.....

.....

.....

2. Co znamená pojem normalizace?

.....

.....

.....

3. Jak souvisel hokej s politikou?

.....

.....

.....

4. Jaká změna se týkala všech pracujících?

.....

.....

.....

Datum:

69. 70. a 80. léta v Československu

- lidé ztratili iluze, snažili se v komunistickém režimu přežít
- - rozdělení společnosti:
 - **členové KSČ** (pracovní a společenské výhody)
 - přežívající většina
 - **disidenti** (kritici režimu, šířili zakázané knihy, vydávali časopisy)
- mládežnické organizace na školách (**Jiskra, Pionýr**, Socialistický svaz mládeže SSM)
- **postavení žen:** musely pracovat a „budovat“ socialistickou vlast, pracovaly hlavně ve školství, zdravotnictví, zemědělství aj. – pobíraly nižší plat než muži

- **1977** – vznikla **Charta 77**, prohlášení vyzývající k dodržování lidských práv, protože ČSSR se je zavázala dodržovat v r. 1975 na helsinské konferenci
 - Charta měla obrovský ohlas v zahraničí, hnutí chartistů bylo pronásledováno (vězení, ztráta práce, donucení k emigraci)
 - Chartu sepsali a podepsali např. **Václav Havel, Pavel Kohout, Jan Patočka**

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Kdo to byli disidenti a jakou činností se zabývali?

.....
.....

2. 2Oč usilovalo hnutí Charta 77?

.....
.....

3. Jaké osobnosti sepsali a podepsali Chartu 77?

.....
.....

4. Jaké mládežnické organizace působily na školách?

.....
.....

Doplň text:

- lidé ztratili iluze, snažili se v komunistickém režimu přežít
- - rozdělení společnosti:- členové KSČ (pracovní a výhody)
 - většina
 - (kritici režimu, šířili zakázané knihy, vydávali časopisy)
- mládežnické na školách (Jiskra,, Socialistický svaz mládeže SSM)
- postavení žen: musely pracovat a „budovat“ socialistickou vlast, pracovaly hlavně ve školství, zdravotnictví, zemědělství aj. – pobíraly plat než muži

- 1977 – vznikla, prohlášení vyzývající k dodržování lidských práv, protože ČSSR se je zavázala dodržovat v r. 1975 na konferenci
 - Charta měla obrovský ohlas v, hnutí chartistů bylo (vězení, ztráta práce, donucení k emigraci)
 - Chartu sepsali a podepsali např. Václav, Pavel, Jan Patočka

Datum:

70. Sametová revoluce v roce 1989

problémy Sovětského svazu + zvýšena aktivita disidentů = **probouzení společnosti**

- **demonstrace:**
 - srpen 1988 – **20. výročí sovětské okupace**
 - leden 1989 – **20. výročí upálení Jana Palacha**
 - tvrdé policejní zákroky (vodní děla proti demonstrantům)
- **17. listopadu 1989** – studentská demonstrace → útok policie na Národní třídě v Praze (160 zraněných, „údajně 1 mrtvý“ – byla to provokace StB)
 - stávka studentů a divadel, vznik dvou nových politických hnutí:
Česko → **Občanské fórum (OF)**
Slovensko → **Veřejnost proti násilí (VPN)**
- 25. listopadu se komunistická strana oficiálně **vzdala své vedoucí úlohy v našem státě**
- prosinec – Husák rezignoval, **Václav Havel** byl zvolen novým prezidentem
- převrat byl nekrvavý a mírný → **sametová revoluce**

Otázky a úkoly:

..... Sovětského svazu + zvýšena aktivita disidentů = společnosti

Doplň text:

- demonstrace: - srpen 1988 – 20. výročí okupace
 - leden 1989 – 20. výročí Jana Palacha
 - tvrdé policejní zákroky (vodní proti demonstrantům)
- listopadu 1989 – studentská demonstrace → útok policie na třídě v Praze (..... zraněných, „údajně 1 mrtvý“ – byla to provokace StB)
 - stávka studentů a, vznik dvou nových politických hnutí:
Česko → fórum (OF)
..... → **Veřejnost proti (VPN)**
- 25. listopadu se komunistická strana oficiálně své vedoucí úlohy v našem státě
- prosinec – rezignoval, Václav Havel byl zvolen novým prezidentem
- převrat byl nekrvavý a mírný → revoluce

Úkoly:

1. Proč začal neklid ve společnosti stoupat koncem 80. let?

.....

.....

2. Jak probíhaly události listopadu a prosince 1989?

listopad -

.....

.....

prosinec -

.....

.....

3. Kdo se stal prvním demokratickým prezidentem od roku 1948?

.....

.....

Datum:

71. Jak to bylo dál?

- 1990** – první svobodné volby
– návštěva papeže **Jana Pavla II.**
– rozpuštění RVHP

- 1991** – zrušení Varšavské smlouvy
– odchod sovětských vojsk

1. ledna 1993 vznikly 2 samostatné státy – **Česká republika** a **Slovenská republika.**

- 1999** – členství v NATO

- 2004** – členství v Evropské unii

Otázky a úkoly:

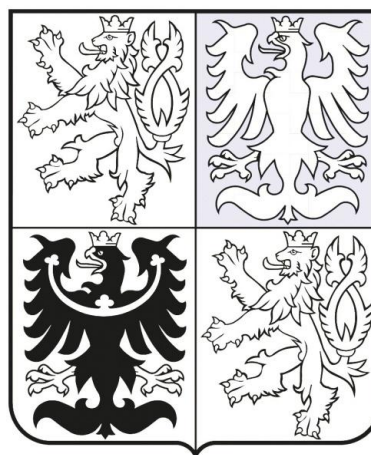
Úkoly:

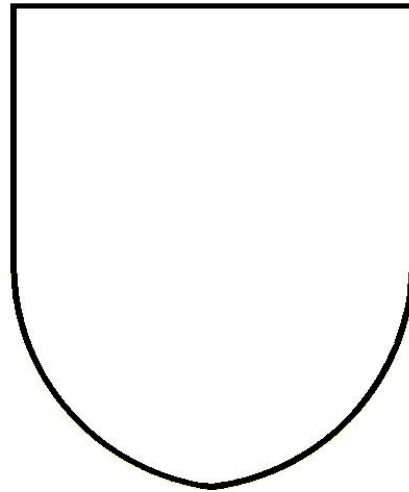
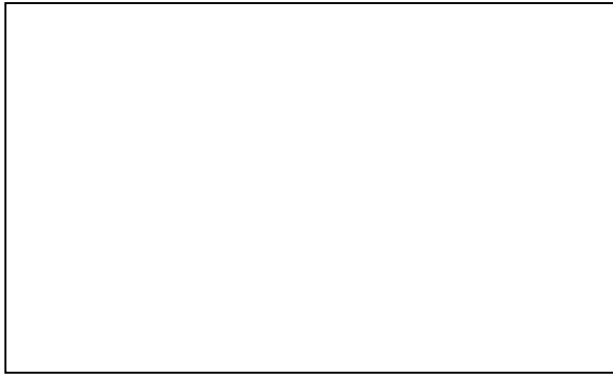
1. Do kterých významných mezinárodních organizací Česká republika vstoupila?

.....

.....

2. Nakresli a vybarvi vlajky a státní znaky nově vzniklých republik:

Doplň text:

1990 – první svobodné

– návštěva papeže II.

– RVHP

..... – zrušení Varšavské smlouvy

– sovětských vojsk

1. ledna 1993 vznikly 2 státy – Česká republika a Slovenská republika.

1999 – členství v

..... – členství v Evropské unii

Datum:

72. Československo po druhé světové válce – opakování

V této kapitole jste se seznámili s poválečnými dějinami Československa. Víte, jak a proč se v Československu dostali k moci komunisté, jak se lidé proti komunistům pokoušeli bojovat, jak byl zmařen pokus o změnu poměrů v roce 1968 i jak nakonec došlo ke svržení komunistického režimu. Dozvěděli jste se řadu informací o tom, jak vypadal život v komunistickém Československu, a jistě si díky tomu dokážete uvědomit výhody demokratického zřízení.

Slovníček:

demise: odstoupení z funkce (obvykle u ministrů)

charta: listina zásadního významu, která obsahuje nebo vyhláší politické zásady a práva

kontrarevoluce: úsilí o obnovení předrevolučních poměrů

monopol: výhradní právo na něco

privatizace: převod státního majetku do soukromých rukou

rehabilitace: ospravedlnění; navrácení dobré pověsti, společenského postavení

revize: prověření, přezkoumání za účelem opravy, změny

rezignace: odevzdanost osudu, nezájem o dění

Otázky a úkoly:

Úkoly:

1. Porovnejte události roku 1948 a 1968. V čem jsou rozdíly?

.....

.....

.....

2. Porovnejte perzekuce po roce 1948 a 1968. Jak se liší?

.....

.....

3. V čem se lišil život v komunistickém Československu oproti dnešku?

.....

.....

.....

4. Vysvětli pojem rehabilitace? Jaký jiný význam ještě má?

.....

.....

5. Urči, která tvrzení jsou pravdivá:

Československo přijalo Marshallův plán.	ANO - NE
Komunisté se v ČSR dostali k moci za pomoci armády.	ANO - NE
Měnová reforma z roku 1953 přinesla zhodnocení úspor.	ANO - NE
Moskevské protokoly podepsali všichni z přítomných politiků.	ANO - NE
V roce 1989 bylo 20. výročí upálení Jana Palacha.	ANO - NE
Revoluce v roce 1989 byla mírná, a proto tedy sametová.	ANO - NE

Doplň text:

V této kapitole jste se seznámili s dějinami Československa.

Víte, jak a proč se v Československu dostali k moci, jak se lidé

proti komunistům pokoušeli, jak byl zmařen pokus o změnu poměrů

v roce 1968 i jak nakonec došlo ke svržení komunistického Dozvěděli

jste se řadu informací o tom, jak vypadal v komunistickém

Československu, a jistě si díky tomu dokážete uvědomit výhody zřízení.